

що підлягають оцінюванню, і доповнюються Інтернет-форумами, де студенти спілкуються між собою та обмінюються власними ідеями. За результатами успішного оволодіння матеріалу в рамках певних відібраних дисциплін передбачена безкоштовна сертифікація слухачів (надається так званий Сертифікат завершення — *Certificate of Completion*).

На іншій онлайн-платформі Стенфордського університету — *Udacity*, яку також було засновано у 2011 р., пропонується широкий перелік навчальних курсів, які переважно стосуються комп'ютерних наук та програмування. До них залучаються видатні, всесвітньо визнані університетські професори. Варто зауважити, що до першого курсу, який було представлено на порталі — «Вступ до штучного інтелекту» було зараховано понад 160 тис. осіб з більше як 190 країн світу. Для слухачів, які успішно завершують навчання, розроблено спеціальну багаторівневу систему сертифікації й оцінювання, як на безкоштовній, так і платній основі. Сьогодні на *Udacity* налічується понад 100 тис. активних студентів та інструкторів.

У травні 2012 р. Гарвардським університетом та Массачусетським технологічним інститутом було оголошено створення нового венчура у сфері онлайн-навчання — *EdX*, в який було спільно інвестовано 60 млн дол. США. Згодом до проекту долучився ще один відомий амери-

канський заклад — Каліфорнійський університет в Берклі. Партнери-університети, які входять до цього консорціуму, офіційно мають спільний бренд «*X-Університети*». Так, Массачусетський підрозділ платформи (*MITx*) пропонує навчальні курси з хімії, електричних мереж та електроніки, комп'ютерних наук та програмування. Гарвардський підрозділ, (*HarvardX*) спеціалізується на комп'ютерних науках та кількісних методах у клінічних медичних дослідженнях. Каліфорнійський учасник консорціуму (*BerkeleyX*) — забезпечує функціонування курсів з програмного забезпечення та штучного інтелекту. Проектом передбачено пряму трансляцію лекційного матеріалу в мережі Інтернет для всіх осіб, попередньо зареєстрованих на курси, а також можливість вільного завантаження текстових і відеоматеріалів. Слухачі курсів, перший набір яких здійснено восени 2012 р., за результатами успішного завершення та відповідного екзаменування матимуть змогу отримати спеціальні Сертифікати майстерності (*Certificates of mastery*).

Підготував **В. Сацук**, канд. екон. наук, доцент, науковий співробітник Інституту вищої освіти КНЕУ; за матеріалами: *The Chronicle of Higher Education* (<http://chronicle.com>), Інтернет-порталів *Coursera* (www.coursera.org), *Udacity* (www.udacity.com), *edX* (www.edx.org).

ЯКІСНА ОСВІТА НЕ ТІЛЬКИ НА ПАПЕРІ

Не є секретом, що якісна освіта відіграє ключову роль в соціально-економічному розвитку країн. Однак забезпечення відповідності освіти сучасним вимогам є надзвичайно складним завданням через відсутність універсальних рецептів та політики у цій сфері. Чимало сучасних фахівців та інституцій готують публікації, присвячені актуальним питанням реформування національних систем освіти, у тому числі в Україні. Група спеціалістів Світового банку в нинішньому році підготувала ґрунтовне дослідження «Якісна освіта не тільки на папері: Управління освітою у країнах Східної Європи та Центральної Азії, спрямоване на результат».

Автори публікації обґрунтовують тезу про те, що якщо нині економічне зростання обмежує глобальна фінансова криза, то за декілька років, та вже навіть й зараз, до основних впливів можна буде віднести нестачу кваліфікованих працівників, дефіцит яких може суттєво перешкоджати економічному поступу. Тож представлено дослідження є спробою відповіді на такі запитання. Чому компанії з цього регіону постійно стикаються з нестачею кваліфікованих випускників університетів? Яких заходів ужито в країнах регіону для вирішення цієї проблеми?

У дослідженні окреслено основні причини нестачі кваліфікованої робочої сили в країнах Східної Європи та Центральної Азії. Експерти

підсумовують, що спадок часів централізованого планування призвів до того, що ці країни приділяють надто багато уваги питанням фінансового забезпечення освіти, а не аналізу реальних навчальних результатів. Значного прогресу в розробленні та впровадженні в практику систем моніторингу й оцінювання якості навчання студентів та успішності працевлаштування випускників університетів наразі не спостерігається (що має місце в країнах ОЕСР з 1980-х років). У результаті, як зазначається в документі, національна освітня політика здійснюється без чітких орієнтирів, що надзвичайно ускладнює прийняття необхідних та ефективних політичних рішень у цій сфері. Наявна система управління обмежує здатність закладів освіти впливати на навчальний процес і не дає змоги місцевим органам влади та представникам громадськості ініціювати модернізацію навчальних програм задля кращого задоволення потреб ринку праці. Це, разом з обмеженням автономії та відповідальності за результати навчання, призводить до зменшення стимулів до поліпшення якості освіти і, як наслідок, до стійкої нестачі кваліфікованих кадрів у більшості країн регіону.

DIRECTIONS IN DEVELOPMENT
Human Development

Skills, Not Just Diplomas

*Managing Education for Results
in Eastern Europe and Central Asia*

Lars Sondergaard and Mamta Murthi
with Dina Abu-Ghaida, Christian Bodewig, and Jan Rutkowski

Серед причин незадовільного стану системи університетської освіти автори також називають зменшення якості довузівської, шкільної підготовки. Брак кваліфікованих кадрів спричинений не лише незадовільною якістю освітніх послуг цього рівня, а ще й незначним прогресом у наданні педагогічним працівникам можливостей підвищення своєї кваліфікації. Україна віднесена авторами до групи країн, де вже започатковано розробку власної системи інструментів оцінювання навчальних результатів і має місце лише певна участь у міжнародних оцінюваннях.

Експерти рекомендують державам Східної Європи та Центральної Азії для усунення негативного впливу згаданих чинників переорієнтувати національні освітні системи на досягнення якісних результатів. Для цього необхідно забезпечувати ефективніший моніторинг навчальної діяльності студентів та вивчати їхні перспективи після здобуття кваліфікації (які дисципліни вивчають студенти, працевлаштування та рівень заробітної плати після завершення навчання). Також пропонується скористатися позитивним досвідом переходу від централізованої системи управління освітою до системи, спрямованої на результат, як це було в таких країнах, як Угорщина, Італія, Нідерланди й Румунія тощо. Фахівці наголошують, що такий перехід має передбачати надання більшої автономії навчальним закладам та оптимізацію механізмів підзвітності (наприклад, у сфері контрактів та бюджетування слід спиратися на навчальні результати, а не специфічні нормативи). За наявності більшої кількості даних про результати навчання та за умови надання навчальним закладам автономії, як зазначається у дослідженні, в країнах неодмінно з'являться реальні передумови для кращого задоволення потреб ринку праці у висококваліфікованій робочій силі, яку готують національні освітні інституції. У системі вищої освіти також необхідні більш досконалі механізми контролю якості навчання, у тому числі через активніше поширення інформації про його результати та працевлаштування випускників (моніторинг показників, складання університетських рейтингів) для того, аби потенційні студенти мали змогу приймати зважені рішення, обираючи свій майбутній фах. Крім того, ефективно має запрацювати система освіти для дорослого населення.

Підготував **Д. Ільницький**, канд. екон. наук, доцент, науковий співробітник Інституту вищої освіти КНЕУ; за матеріалами Світового банку: Skills, Not Just Diplomas: Managing Education for Results in Eastern Europe and Central Asia (<http://go.worldbank.org/E3A403PD30>).